

speciali mandato opus habet. Vide Benedictum XIV. *loc. cit. lib. 2. cap. 9. num. 4.*

§. LXV. Multa tamen sunt, quæ, dum vacua est Ecclesia, Capitulum, ejusque Vicarius non facit, vel quod non habet potestatem, vel quod ei sacri Canones modum constituerunt. Non facit, quæ sunt ordinis Episcopalis, quamquam ad ea gerenda recte exteros Episcopos advocet; nec porro facit, quæ ex delegatione, aut beneficio Summi Pontificis uni Episcopo concessa sunt (1). Nihil quoque Capitulum, sede vacante, potest innovare, ac de juribus Episcopalibus diminuire (2); quod proprium est omnium; qui rem gubernant, quæ ad interregnum venit, ut nihil innovent, & nihil de juribus detrahant. Itaque, sede vacante, capitulum conjungere, aut dividere beneficia, atque aliquid alienare prohibetur.

(1) Ad cetera, quæ Capitulum, ejusque Vicarius, sede vacante, facere non potest, referendæ sunt etiam Indulgentiæ, quæ ab ipsis concedi nequeunt, quamquam earum concedendum potestas non ad ordinem, sed ad jurisdictionem pertineat. Sane Episcopus quadraginta dierum Indulgentias tribuere potest, capitulum vero, ejusve Vicarius non potest. Tres hujus rei causas affert Benedictus XIV. *de Synod. Dioces. lib. 2. cap. 9. num. 7. ; prima*, quod facultas concedendi Indulgentias non ita necessaria est pro regimine Diocesano, ut aliquid inde oriatur detrimenti, si ea careat qui ad tempus diocesim administrat; *altera*, quod hæc facultas extraordinariæ cujusdam jurisdictionis est, quæ tantum pertinet ad Dignitatem Episcopalem; *postrema*, quod universus Indulgentiarum thesaurus penes Summum Pontificem est, à quo illius juris pars in solos Episcopos conferri potuit, non autem in illos, qui veri non sunt Ecclesiarum sponsi, verique pastores, sed qui tantum ad tempus diocesim administrant.

(2) Vide Titulum *Ne Sed. Vacant. aliq. innovet.*

§. LXVI. Ad beneficia quod attinet, Capitulum, sede vacante, oblatum à Patrono clericum recte ins-

tituit (1), & recte etiam confert beneficia; quæ conjunctim cum Episcopo conferre deberet (2), non item beneficia, quorum libera collatio ad solum Episcopum pertinet (3). Denique litteras dimissorias primo anno vacantis Ecclesiæ Capitulum (4) recte concedit iis, quos beneficium vel acceptum, vel accipiendum ordines suscipere cogit, non item reliquis, post annum vero omnibus indiscriminatim (5).

(1) *Cap. 1. de Instit. in 6.*

(2) *Cap. mic. Ne sed. vacan. in 6.*

(3) *Cap. 2. Ne sed. vacan. aliq. innovet.*

(4) Haud tamen capitulum per se ipsum concedit litteras dimissorias, sed per Vicarium capitularem, ad quem tota, uti diximus, capituli jurisdictio defertur. Vide Giraldum *Exposit. Jur. Pontific. par. 2. tom. 3. pag. 962.*

SECTIO VIII.

De Dignitatibus, Personatibus, Officiis.

LXVII. & LXVIII. Quid dignitas, quid Personatus, quid Officium sit? rius. LXXI. ad LXXIII. Archidiaconi munus, & potestas.
LXIX. Canonicus Theologus. LXXIV. & LXXV. Munus, LXX. Canonicus Penitentia- & potestas Archipresbyteri.

§. LXVII.

Sunt è Canonicis, qui Dignitate, Personatu, Officio à ceteris distinguuntur. Hujusmodi sunt Archidiaconus, Archipresbyter, Primicerius, Decanus, Præpositus, Thesaurarius, alique, qui non solum habent canonicatum, sed etiam, quæ ceteris Canonicis communia non sunt, aut certum munus, aut honoris prerogativam, aut cum honore jurisdictionem; & Officia, Personatus, Dignitates appellantur. Non idem est in omnibus Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis eorum numerus, & ra-

tio; ac longum esset de omnibus singillatim dicere.
 §. LXVIII. Totum in his rebus conficit usus, & consuetudo Ecclesiarum. Quare videndum est, quid cuique in singulis datum sit muneris, quid honoris, quid jurisdictionis, & unusquisque, quæ sibi sunt commissæ, partes implere debet. In Italia primam Dignitatem plerumque obtinent Archidiaconi, in Hispania, & Lusitania Decani, in Germania Præpositi (1). Nos de duobus nominatim agemus Officiis, quæ omnes habent Ecclesiæ Cathedralis, ac de duabus dignitatibus, quibus summam post Episcopum auctoritatem Decretales attribuant.

(1) Vid. Rigantium *ad Regul. Cancellar.* IV. §. 1. n. 20. et seq.

§. LXIX. Officia sunt Canonici Theologi, & Pœnitentiarum. Utrumque instituit Concilium Lateranense IV., quod habitum est Innocentio III. Pontifice (1), utrumque probavit Synodus Tridentina (2), & utrumque omnes Cathedralis Ecclesiæ habere debent. Est autem Canonici Theologi Sacras Scripturas explicare, & clericos ad res Theologicas instituire (3); quo munere cum fungitur, præbendæ fructus, & quotidianas distributiones percipit, perinde ac choro interesset (4).

(1) *Cap. 4. de Magistris.*

(2) Concilium Tridentinum *Sess. 5. cap. 1. de Reform.* non modo Theologi officium retineri voluit in iis Ecclesiis, in quibus jam erat institutum, sed etiam addidit, quod "in Ecclesiis Metropolitanis, vel Cathedralibus, si civitas insignis, vel populosa, ac etiam collegiatis existentibus in aliquo insigni oppido, etiam nullius diocesis, sibi clerus numerosus fuerit, ubi nulla præbenda, aut præstimonium, seu stipendium huiusmodi deputatum reperitur, præbenda quomodocumque, præterquam ex causa resignationis, primo vacatura, cui aliud onus incompatible inunctum non sit, ad eum usum, ipso facto perpetuo constituta, & deputata intelligatur." Similiter pœnitentiarum "in omnibus Cathedralibus Ecclesiis,

ubi id commode fieri poterit, eum unione præbenda proxime vacatura ab Episcopi iustitiam" jussit Synodus Tridentina *Sess. 24. cap. 8. de Reform.* Testatur autem Van Espenius *part. 1. tit. 12. cap. 3. §. 13.*, quod in locis quibusdam Pœnitentiarum non merum Officium, sed Dignitas habeatur, ita tamen ut novissimum inter Dignitates locum obtineat. Similiter Theologum inter Dignitates recenset ipse Van Espenius *loc. cit. tit. 11. cap. 6.* Verum id vel foundationis lege, vel peculiari locorum consuetudine factum est; nam Theologum, & Pœnitentiarum merum esse officium respondit Sac. Congregatio Concilii in *Murana 12. April. 1699.* & in *Senen. Pœnitentiarum 16. April. 1691.*

(3) Quibusdam diebus lectio Theologica habenda sit, expresse non edixit Synodus Tridentina; verum qua hora, quibusve diebus, tum super quo Sac. Scripturæ libro conficienda sit lectio, Episcopi arbitrio relictum voluit Sac. Congregatio Concilii apud Garziam de *Benefic. par. 2. cap. 7. num. 155.* Multa etiam de Theologi officio habent Benedictus XIV. *de Synod. dioces. lib. 13. cap. 9. n. 17.*, & Giralduus *Exposit. Jur. Pontific. par. 1. lib. 5. tit. 5. tom. 2. pag. 596. & seq.*

(4) Vide Benedictum XIV. *Inst. Eccles. CVII. §. 9. n. 55.*, & Giralduum *loc. cit. par. 1. tom. 1. lib. 3. sect. 358. pag. 244. & seq.*

§. LXX. Suppar est institutione Theologo Pœnitentiarum, cujus est audire confessiones, atque is similiter, dum hoc agit, tamquam presens in choro habetur. Si autem oportet Sacræ Theologiæ, aut Juris Canonici laurea insignitus, & annos saltem quadraginta natus, nisi aliud loci ratio, & necessitas, aut utilitas Ecclesiæ postulet (1). Neuter eorum habet Dignitatem, aut Personatum, sed unusquisque sedet in choro, servato ordine collationis, possessionisque antiquioris, nisi quid aliud consuetudo velit; & utrumque officium, concursu adhibito, conferendum est (2).

(1) Conc. Trident. *d. Sess. 24. cap. 8. de Reform.*

(2) Benedictus XIII. in *Const. Pastoralis Officii 69. tom. 11. pag. 414. Bullarii.*

§. LXXI. Decretales recessent potissimum inter
 Tom. I. Cc

Dignitates Archidiaconatum, & Archipresbyteratum, quibus post Episcopum summam auctoritatem tribuunt. Archidiaconi ex ordine Diaconorum erant, sed eorum Principes, & ratione habita meritorum (1), ab Episcopo, ut plurimum eligebantur (2). Ordine inferiores erant Archipresbyteris, jurisdictione tamen superiores (3). Sed cum absurdum videretur, non Presbyteros Presbyteris prestare, iis demum est imposita necessitas Presbyteratus (4).

(1) Male Salmasius Archidiaconum dictum putat, qui ordinatione esset antiquior; nam ille eligebatur, quem Diaconi *industriam noverant*, uti loquitur Hieronymus *Ep. 146. n. 1. col. 1076. tom. 1. ed. Vallarsii*, & vero Theodorus *lib. 1. cap. 26. pag. 39. ed. Valesii Cantabrigiæ 1720.* Athanasium Diaconum, etsi junior esset, principem ordinis Diaconorum appellat.

(2) A Diaconis Archidiaconum electum videtur tradere Hieronymus *loc. cit.*; sed complurima sunt exempla eorum, qui ab Episcopis Archidiaconi sunt constituti. Ita Laurentium Sixtus, & Serapionem Chrysostomus Archidiaconum elegerunt, Ambrosius, *lib. 1. de Off. cap. 41. tom. 3. pag. 64. ed. Maurin. Venet. 1751.*, Sozomenus *lib. 8. c. 9. p. 337. cit. ed. Valesii.* Vid. Selvadium *Antiquit. Christian. lib. 1. part. 2. cap. 2. §. 4.*

(3) Isidorus apud Gratianum *Can. 1. dist. 25.* "Archipresbyter vero, *inquit*, se esse sub Archidiacono, ejusque præceptis, sicut Episcopi sui, sciat obedire." Observant Romani Correctores verba hæc non extare in ipsa Isidori epistola, neque apud Barchardum *lib. 3. Decret. cap. 50.*, neque apud Ivonem in *Pannormia lib. 3. cap. 41.*, ubi hæc epistola refertur. Extant tamen in decreto Ivonis *par. 6. cap. 20.*, ex quo forte Gratianus ea desumpsit, atque in decretum transtulit. Atque ex hoc Gratiani loco desumptum fortasse est *Cap. 1. de Offic. Archipresbys.*, quod tribuitur Concilio Toletano, & tamen nullum est Toletanum Concilium, in quo illa occurrant verba de Archidiaconi supra Archipresbyteriam potestate.

(4) Celebres sunt litteræ Hincmari Remensis ad Archidiaconos Presbyteros.

§ LXXII. Amplissima olim erat potestas Archi-

diaconi (1), qui Episcopi Vicarius erat à jure constitutus, & ejus etiam *oculus* dicebatur (2), propter latam administrationem, & in rebus gerendis potestatem, quæ omnia fere, exceptis sacramentalibus muneribus, comprehendebat. Is enim collector olim oblationum, redituum, atque universæ pecuniæ ecclesiasticæ præbendas, partesque suas tribuebat clericis, pauperibus, Ecclesiæ fabricæ; mittebat in possessionem eos, qui beneficia acceperant; quos nosset idoneos ad ordines, & beneficia, Episcopo offerebat: atque omnes fere noscebat, definiebatque causas fori episcopalis (3). Et licet initio Archidiaconi hæc fere omnia gererent mandato, arbitrioque Episcopi, tamen deinceps eo usque progressi sunt, ut propriam, atque ordinariam obtinerent jurisdictionem, quæ pridem erat delegata ac jura etiam invaderent, quæ propria erant Episcoporum (4).

(1) Isidorus Hispanensis in *Can. 1. dist. 25. et can. 20. dist. 63.* late describit Archidiaconi jura, quæ sua ætate obtinebant. Ea vero diu perseverasse, lapsuque temporum aucta etiam fuisse, ostendit Decretalium titulus *de Offic. Archidiacon.*

(2) *Can. diaconi 6. dist. 93. Conc. Trident. c. 12. Sess. 24. de Reform. Archidiaconus post Episcopum sciat, se vicarium ejus esse in omnibus*, scriptum est in *cap. 1. de Offic. Archid.*

(3) Confer Thomassinum *par. 1. lib. 1. cap. 17. et seq.*

(4) Synodaticum, procuraciones, aliaque id genus Archidiaconi capiebant Petrus Blesensis *Ep. 51. pag. 237. ed. Paris. 1667.*, Conc. Lateranense in *Cap. 6. et 23. de Censib.*

§ LXXIII. Tantam hanc Archidiaconorum potestatem Episcopi tollendam, aut minuendam curarunt; & nunc vix ejus umbra, & imago superest. Synodus Tridentina Archidiaconis, aliisque inferioribus Prælati judicium ademit causarum matrimonialium, & criminalium, quas Episcopo reservavit (1); ipsis vero reliquit jus visitandi Ec-

clesias, quas antea visitare consueverant, modo id faciunt per semetipsos, & cum consensu Episcopi, cui debent intra mensem rationem reddere peractæ visitationis, atque integra acta exhibere (2).

(1) *Trid. Cap. 20. Sess. 24. de Reform.*, quo decreto etiam beneficiales, majoresque causas comprehendit, omnes ferre arbitrantur. Eadem Synodus c. 14. *Sess. 25. de Reform.* spectatim vetuit Archidiaconos clericorum de impudicitia causas cognoscere.

(2) *Trid. cap. 3. Sess. 24. de Reform.*

§. LXXIV. Nunc omne Archidiaconi munus eo redactum est, ut adistat Episcopo, cum generales ordinationes conficit, vocetque eos, qui ordines suscepturi sunt (1). Cumque Archidiaconi nunc amplius non sint vicarii nati Episcopi, tanta hodie in singulis inest auctoritas, quanta vel Episcopi mandato, vel Ecclesiæ statuto, vel diuturna consuetudine data est (2). Diaconatus autem ordine insignitus esse oportet Archidiaconos (3), eosque Synodus Tridentina (4) in omnibus Ecclesiis, in quibus fieri potest, Magistros in Theologia, seu *Doctores* aut *Licentiatos* in jure Canonico esse jubet.

(1) *Benedictus XIV. in Constit. Ex quo dilectus 25. pag. 107. tom. 2. ejus Bullar. indicat. edit.*

(2) *Cap. 4. et 5. de Offic. Archid. Conc. Trident. c. 3. Sess. 24. de Reform.*

(3) *Can. 1. dist. 60.*

(4) *Conc. Trident. cap. 12. Sess. 24. de Reform.*

§. LXXV. Archipresbyter est princeps Presbyterorum, eaque dignitate donabantur interdum qui ætate, interdum qui sapientia præstarent (1). Si suo fungatur munere Archipresbyter in cathedrali, sive in civitate, urbanus dicitur, si in minoribus oppidis, ruralis appellatur. Urbani Archipresbyteri officium respicit sacramentorum administrationem, forique in-

terni jurisdictionem; atque ejus præsertim est præsentis Episcopi curam levare, & vices agere absentis in iis omnibus, quæ sacerdotalis officii sunt (2).

(1) Antiquiores ordinatione apud Latinos Archipresbyteros constitutos fuisse constat ex S. Leone M. ep. 19. col. 733. et seq. tom. 1. ed. *Ballerin. Venet. 1753.* apud Græcos eos, qui virtute præstabant, ostendit Thomassinus *par. 1. lib. 2. cap. 3. num. 3.* Sed idem interdum etiam à Latinis factum est. Unaqueque Ecclesia suam habebat Archidiaconum, & Archipresbyterum, uti docet S. Hieronymus *Ep. ad Rusticum Monach. 125. col. 936. t. 1. opp. edit. Vallarsii Verone 1734.* "Singuli Ecclesiarum Episcopi, singuli Archipresbyteri, singuli Archidiaconi."

(2) *Cap. 1. 2. 3. de Offic. Archipresbyt.*

§. LXXVI. Ruralis est imperiti vulgi sollicitudinem gerere, & Presbyterorum, qui per minores titulos, hoc est ecclesias habitant, puta Parochorum, vitam jugi circumspectione custodire, & qua unusquisque industria divinum opus exerceat, Episcopo renuciare (1). Nunc omnis Archipresbyteri auctoritas pendet ex mandato Episcopi, ex statuto ecclesiarum, ex consuetudine. Et cum plerumque Archipresbyter adjunctam habeat curam animarum, hinc hujusmodi beneficia, in quibus hoc onus inest, nemo consequi potest, nisi saltem vigessimum quintum ætatis attingerit, atque idonea scientia, & morum integritate commendatur (2).

(1) *Cap. 4. de Offic. Archipresbyt.* Synodus Regiaticina an. 850. c. 13. apud Labbeum tom. 9. col. 1070. ed. *Venet.*

(2) *Cap. 7. de Elect.*

SECTIO IX.

De Vicariis.

LXXVII. Vicarius generalis, ejusque origo.

LXXXVIII. Quomodo ab Episcopo constituatur?
 LXXXIX. In Italia unus constitui solet Vicarius, alibi Vicarius, & Officialis.
 LXXX. Quæ jurisdictione sit Vicarii generalis?
 LXXXI. Qui Vicarii munere

fungi possint?
 LXXXII. Quomodo expiatur Vicarii jurisdictione?
 LXXXIII. Vicarii foranei.
 LXXXIV. Vicarii Parochorum.
 LXXXV. Vicarii nati.
 LXXXVI. Vicarii Apostolici.

§. LXXVII.

Cum Archidiaconis adempta est ampla illa potestas, quam pridem à jure habebant; Episcopi elegerunt vicarios, quorum auctoritas à suo arbitrio, & voluntate penderet. Id vero factum est medio illo tempore, quod inter Gregorianam, & Bonifacianam collectionem excurrit (1). Est autem Vicarius, qui vices gerit Episcopi, & *generalis* dicitur, quoniam ejus potestas fertur in diocesim universam.

(1) Vicarios tantum constitui coepisse sæculo XIII. ex eo conicit Thomassinus *part. 1. lib. 2. cap. 8.*, quod nulla sit eorum mentio in Gratiani decreto, & nulla in decretalibus Gregorii IX. Itaque eorum originem reperit à Concilio Lateranensi IV., ubi Innocentius III., & ceteri Patres hortantur Episcopos, ut si expedire nequeant per se negotia universa, eligant Presbyteros, quorum in his vicariam supponant fidem. Tandem addit, exeunte sæculo XIII. ubique receptos vicarios generales, & hinc in VI. decretalium libro titulus est *de Officio Vicarii*, in quo totum ejus munus explicatur.

§. LXXVIII. Vicarius non habet beneficium, sed habet munus, & muneri adjunctum honorem cum jurisdictione, cujus fines Episcopi arbitrio constituuntur. Nam ut Vicarius ab Episcopo eligitur, ita omnem ab eo accipit jurisdictionem (1). Itaque Episcopus suo lubitu potest aut electum Vicarium removere, aut unum, vel plures, vel etiam nullum eligere, cum ipse sine aliena ope suo per se

munere fungi potest (2). Ubi plures constituti sunt, iique *in solidum*, antefertur potestas ejus, qui primus negotium aliquod occupavit; ubi inter singulos divisa sunt officia, intra eorum fines continere unusquisque debet.

(1) Num ordinaria, an delegata sit Vicarii generalis jurisdictione, vetus quæstio est, quæ ingenia canonistarum exercet. Qui eam ordinariam esse arbitrantur, his fere argumentis nituntur; quod Vicarius numquam delegatus in decretalibus appellatur; quod potest causas nonnullas alteri delegare, cum id delegato non liceat; quod denique semel constitutus suo jure exercet ea, quæ sunt Episcopalis jurisdictionis. Sed multa tamen argumenta sunt, ex quibus confici videtur posse, Vicarii jurisdictionem delegatam esse, non ordinariam. Tota enim pendet ab arbitrio, nutuque Episcopi, qui suo lubitu vicarium constituit, & removet, in eumque vel minorem, vel majorem confert potestatem. Rursus Vicarii tribunal unum, idemque est cum tribunali Episcopi; eoque mortuo, aut dignitate moto, omnem Vicarius amittit jurisdictionem, quæ proinde alia non est, quam ipsa Episcopi mandata, vel delegata jurisdictione. Verum si Vicarii jurisdictionem ordinariam dicimus, quod ipse eam exercet propter officium, quod jure probatum est, & ideo jurisdictionem ipsam non tam ab homine, quam à jure habere videatur, hoc quidem sensu eam ordinariam appellari posse, non inficiabor.

(2) Si Episcopus suum recte munus per se ipsum obire potest, nullam habet necessitatem eligendi Vicarium, quod & res ipsa declarat, & ostendit historia eorum temporum, quibus Episcopi ipsi per se solos Episcopatum gesserunt; habet omnino, ut suo satisfaciat muneri, si ei solus impar sit. Ita paucis expediri videtur posse veteri controversia, in qua plerique canonistarum, & Theologorum otio, ac tempore abusi sunt.

§. LXXIX. In Italia unus constitui solet Vicarius, cui committitur administratio rerum spiritualium, & simul etiam contentiosa jurisdictione (1). Sed in Gallia, aliisque ultramontanis regionibus Officialis à Vicario distinguitur. Vicarii potestas ea complectitur, quæ voluntariæ jurisdictionis sunt, Officialis autem, quæ sunt jurisdictionis contentiosæ.

(1) Sequitur hanc Italiæ consuetudinem Synodus Tridentina.

tina *sess. 24. cap. 16. de Reform.*, ubi officialem cum Vicario confundit.

§. LXXX. Igitur Italia more transit in constitutum Vicarium ordinaria Episcopi jurisdictione, sed non transit potestas gerendi ea, quæ peculiare mandatum postulant, & quæ uni Episcopo servantur. Propterea sine speciali mandato non cognoscit causas criminales, in quibus in reum criminis gravius est animadvertendum (1), non item, ut plerique sentiunt (2), causas matrimoniales; non confert beneficia (3), neque iis permutandis, unien-dis, erigendis consensum impertitur (4), sed instituit presentatos à patronis, & iudicat causas beneficiarias de jurepatronatus, de quæ ejus quasi possessione (5); non visitat diocesim, neque synodum cogit (6), excepto Vicario Romani Pontificis, cui licet habere synodum diocesanam Cleri Romani (7); non indicere collegium Canonicorum, eique interesse, ac ferre suffragium potest (8); non absolvit à casibus Episcopo reservatis (9), neque tollit irregularitates, quæ ex occulto crimine procedunt (10); non denique concedit litteras dimisorias, nisi Episcopus in longinquis regionibus diu commoretur (11). Eoque minus Vicarius generalis aliquid attingere potest eorum, quæ sunt ordinis Episcopalis.

(1) *Cap. 2. de Offic. Vicar. in 6.*

(2) Confer Barbesam ad *Conc. Trident. sess. 24. c. 20. de Reform. n. 57.*, ubi plures, qui utramque tuerentur sententiam, afferuntur.

(3) *Cap. 3. de Offic. Vicar. in 6.*

(4) *Cap. 5. de Rer. permut.*

(5) *Cap. 3. de Instit.*

(6) Ita respondit Sac. Congregatio Concilii die 4. Decembris 1655., uti patet ex *lib. 19. Decret. pag. 543. à 1090.* Confer Altaserram in *Vind. Eccles. jurid. lib. 7. cap. 5. Fagnanum in cap. Sicut olim. n. 11. de Accusat. Leurenium trad. de Potestat. Vicar. Episcop. cap. 3. quest. 168. §. 9.*

(7) Benedictus XIV. *de Synod. diocæs. lib. 2. cap. 3. num. 3. & 4.*

(8) *Concil. Trident. sess. 25. cap. 6. de Reform.*

(9) *Cap. 2. de Penit. & Remission. in 6.*

(10) *Conc. Trid. sess. 24. cap. 6. de Reform.*

(11) *Cap. 3. de Tempor. ordinat. in 6.*

§. LXXXI. Vicarii munus recte obeunt omnes clerici tonsura initiati; sed ab eodem arcentur clerici conjugati, minores annis vigintiquique (1), Parrochi, Canonici Penitentiarum, & ceteri, qui curam habent animarum, demum imperiti, & ideo necesse est, quod Vicarius generalis vel Sacræ Theologiæ, vel Juris Canonici lauream obtinuerit (2); nisi aliunde viri peritia manifesto constet (3).

(1) Vid. Barbos. *de Jur. eccles. lib. 1. cap. 15. & seq.*

(2) Plura ea de re sunt decreta Sac. Congregationis Episcoporum & Regularium apud Pellegrin. *part. 1. cap. 1. num. 9.*

(3) *Conc. Trident. Sess. 24. cap. 16. de Reform.*, ubi cautum est, ut Vicarius tam Episcopi, quam Capituli saltem in jure Canonico sit Doctor, vel licentiatas, vel alias, quantum fieri poterit, idoneus. Vide Card. de Luca *disc. 31. ad Concil. Trident.* ubi decretum laudatur Sac. Congregationis Episcoporum, & Regularium.

§. LXXXII. A Vicario generali ad Episcopum provocare non licet, cum utriusque tribunal unum, idemque sit. Expirat autem Vicarii jurisdictione, vel si ipse eo munere sese abdicet, vel si ab Episcopo removeatur, vel si ipsa Episcopi jurisdictione aut obitu, aut pœna, aut alio quovis modo extingatur.

§. LXXXIII. Solent Episcopi foraneos etiam habere Vicarios in oppidis diocesis suæ, qui mandata ab Episcopo potestate fruuntur, quæ loco circumscribitur; & plerumque pertinet ad res peculiares. Hi propter locorum distantiam tribunal habent ab Episcopo discretum, & separatum, ideoque ab iis ad Episcopum recte provocatur. Eo munere fungebantur olim Chorepiscopi (1), Archidiaconi (2), Ar-

ehipresbyteri, & Decani rurales (3); sed translata Archidiaconi potestate ad Vicarium generalem, instituti videntur Vicarii foranei, quos memorat Innocentius IV. in Concilio Lugdunensi (4), & Clemens V. in Vienensi (5).

(1) Vide Juenin. *de Sacramen. disert. 9. quest. 2. cap. 4.*

(2) Siebertus in *Chronico* de Damaso II, qui Pontificatum tenuit seculo XI, scribens: "Damasus, inquit, Papa decrevit, ne quid contra Episcopos præsumant Archidiaconi, qui dicuntur Chorepiscopi, idest villarum, & regionum Episcopi." Concilium Londinense an. 1237. *can. 2. tom. 13. col. 1401. collect. Labbei* decrevit, ut Archidiaconi in suorum Decanatum continentibus sacerdotes maxime in his student erudire, docentes eos, qualiter circa baptismum, penitentiam, eucharistiam, & matrimonium debeant se habere. Vid. Thomassinum p. 1. li. 2. cap. 7. num. 1. & 2.

(3) Innocentius III. in *cap. 7. de Offic. Archidiacon.* memorat Decanos rurales vices gerentes vel Episcopi, vel Archidiaconi urbani, vel utriusque, quos vel alteruter, vel uterque suo lubitu constitueret, atque amoveret. Emanuel Gonzalez in notis ad hunc locum verbo *rurales* interpretatur, eos esse Archipresbyteros.

(4) *Cap. 1. de Offic. ordin. in 6.*

(5) *Clem. 2. de Rescript.*

§. LXXXIV. Sunt & Vicarii, qui vel perpetuo, vel ad tempus constituti animarum curam administrant, quæ habitu, uti vocant, penes alios est propter ecclesiam parochialem, quæ ipsorum ecclesiis, monasteriis, collegiis, locisque piis conjuncta est (1). His certa fructuum portio ex ipsius Ecclesie redditibus detrahenda Episcopi arbitrio tribuitur (2). Sæpe etiam Vicarios vel ad tempus, vel perpetuo, qui Parochi absentis, impediti, imperitive vices gerant (3). Vicarii perpetui propriam interdu habent Ecclesiam, quæ *filialis* dicitur, respectu habito ad matrem Ecclesiam, quæ est titulus Parochi, cui subjiciuntur.

(1) A capitulis, & monasteriis, uti monet Benedictus XIV. *de Synod. dioces. lib. 12. cap. 1. num. 2.* constitui solent vicarii temporarii, ad nutum amovibiles, qui animarum curam exerceant in parochiis, quæ lisdem capitulis, sive monasteriis unitæ sunt, à quibus tamen secundum jus commune etiam sine causa removeri possunt, modo procul sit dolus, & omnis odii causa.

(2) Conc. Tridentinum *Sess. 7. cap. 7. de Reform.* Arbitrium hoc Episcopi arctavit S. Pius V. in *constit. Ad exequendum* 68. pag. 401. tom. 4. part. 2. Bullarii, sed illud postea pro ratione locorum, & temporum restituit Benedictus XIV. *Const. Cum semper* 103. §. 10. pag. 224. tom. 1. ejus Bullarii *ed. Romæ* 1754.

(3) Conc. Tridentinum *Sess. 21. cap. 6. & Sess. 25. cap. 16. de Reform.*

§. LXXXV. Nec prætereundi Vicarii nati, quorum potestas non ab arbitrio pendet Episcopi, sed à lege, quæ illorum beneficiis illam perpetuo conjunxit. Archipresbyter, & Archidiaconus sunt Vicarii nati Episcoporum, & vicarios perpetuos, quorum nunc facta mentio est, vicarios natos Parochorum possumus appellare.

§. LXXXVI. Sunt denique vicarii Apostolici, quos constituit Sedes Apostolica (1), sive cum metus est, ne diutius Ecclesia pastore careat, sive cum turbas, & dissidia fore prospicitur in Vicarii capitularis electione, vel cum Episcopus senio, aut alia de causa suum recte munus gerere non potest, vel demum cum Episcopus ab administratione suspenditur, aut etiam removetur. Eliguntur autem hi vicarii interdum cum characterè Episcopali, atque hi creantur Episcopi in *partibus infidelium*, interdum sine hoc characterè; eorum vero potestas noscenda est ex litteris Apostolicis, quibus suum officium accipiunt.

(1) Sixtus V. in *Constit. 117. tom. 4. part. 4. pag. 369. Bullarii* Sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium facultatem dedit eligendi Vicarios Apostolicos, quando eos Ecclesiarum necessitas postularet.

SECTIO X.

De Parochiis, & reliquo clero.

LXXXVII. ad LXXXIX.

Parochiarum institutio.

LXXX. Parochorum officia.

Missæ pro populo.

LXXXI. Divini verbi præ-

dicatio.

LXXXII. Sacramentorum administratio.

LXXXIII. Officium reliquorum clericorum.

§. LXXXVII.

Inter eos, qui Episcopo opem ferunt in procuratione dioceseos nobile in primis est officium Parochorum, qui semel ab Episcopo constituti jure proprio concediti sibi populi curam exercent (1). Per tria fere priora Ecclesiæ sæcula nulla in ecclesiasticis monumentis eorum mentio est (2). Una in principio dioceseos Civitate erat Ecclesiæ, ad quam Christiani omnes non modo Urbis, sed etiam vicinorum oppidorum die solis, hoc est Dominico confluebant; & presentibus quidem distribuebatur Eucharistia, ad absentes per Diaconos mittebatur (3). Huic Ecclesiæ, quæ cathedralis erat, ipse præerat Episcopus, qui suum habebat Senatam, & Presbyterorum (4), hoc est illi addictos Presbyteros, quorum erat Episcopo dare operam in Ecclesiæ regimine, & administratione.

(1) Parochos à Christo ipso fuisse institutos, ut una cum Episcopis, subjecta tamen ipsis potestate, Ecclesiam regerent, quorundam opinio est; & id quidem demonstrari vellet libro, qui ex Gallico in Italianum sermonem conversus Florentiæ prodit an. 1783. cum titulo: *L'istituzione divina de' Parochi, è loro diritto al governo generale della Chiesa*. Eadem est sententia Petri Tamburini in libro, cujus titulus: *Vera idea della S. Sede*. Verum quam falsa hæc opinio sit, satis ostendit ipsa Parochorum origo, quæ certe III. sæculo antiquior non est. Imo in Civitatibus ante annum Christi millesimum nullos fuisse Pa-

rochos, ostendit Marius Lupus Bergomensis *De Parochiis ante annum Christi millesimum*. Certe antiquiori ætate nulli erant hujusmodi Presbyteri, qui propriam haberent officium regendi populum, sed Episcopus unum, aut alterum eligebat Sacerdotem, cui modo unam, modo alteram populi partem committebat; & cui adinabat officium eodem arbitrio, quo dederat. Nemo enim, uti nunc Parochi sunt, certo erat addictus populo, quem perpetuo regeret jure officii sui; dabat Episcopus subditos cuivis Presbytero, dabat quamdiu, & quos vellet, neque ulla erat injuria Presbytero, à quo Episcopus repetebat subditos suos; quos vel ipse per se regeret, vel alteri Presbytero regendos committeret. Lapsu temporum maluerunt Episcopi parochos eligere, hoc est Presbyteris quibusdam certam populi partem perpetuo regendam committere; atque ita Parochorum potestas ab Episcopali ordine; tanquam à fonte, procedens instituta est; sed ita tamen instituta, ut hujusmodi Presbyteri in rebus omnibus ab Episcopo penderent, ac nihil agerent sine mente, aut consensu Episcopi, ut inquit Concilium Laodicenum *can. 37. apud Labbeum tom. 1. concil. col. 1539. edit. Venet.* & Toleranum *I. can. 20. col. 1474. tom. 2.* Nam constans est Patrum regula, Presbyteros in rebus omnibus Episcopo obnoxios esse oportere, neque eorum, quæ ad Ecclesiam pertinent, quidquam sine Episcopo ab illis esse faciendum. *Necessarium itaque est, inquit S. Ignatius Martyr Ep. ad Trallian. num. 2. apud Cotelerium P. P. Apostolic. tom. 2. pag. 22. edit. Antwerp. 1698.* "Quomodoquæ faciatis, ut sine Episcopo nihil agatis; & ad *Philadelph. num. 7. pag. 32.* Testis autem mihi est is, in quo vincit sum, quod à carne humana non cognoverim; sed Spiritus annuntiavit dicens ita: sine Episcopo nihil facite; & ad *Smyrn. num. 8. pag. 37.* Sine Episcopo nemo quidquam faciat eorum, quæ ad Ecclesiam spectant. Rara Eucharistia habebatur illa, quæ sub Episcopo fuerit, vel cui ipse commiserit. Non licet sine Episcopo neque baptizare, neque agapem celebrare; sed quodcumque ille probaverit, hoc & Deo est beneplacitum, ut tutum ratumque sit quodcumque agitur." Idem docent Tertullianus *de Baptism. cap. 17. pag. 230. edit. Venet. 1744. S. Cyprianus Ep. 27. lapsus col. 95. edit. Venet. 1758.* S. Hieronymus *Dial. advers. Luciferian. num. 9. opp. tom. 11. col. 181. edit. Vallarsii Verona.* S. Celestinus I. *Ep. 27. ad Episc. Galliar. c. 1. apud Constantium col. 1186.* demum concilii Pares. Confer etiam Canonem Apostolorum 40. apud Cotelerium *loc. cit. pag. 443.* Concilium Gangrense *can. 61. apud Labbeum tom. 2. Conc. col. 422. edit. Venet.* Antiochenum *can. 24. ib. col. 603.* Qui divinitus Parochos institutos potest,

corum originem repetunt à 72. discipulis, quos Christum Sacerdotes fecisse arbitrantur. Verum hi Discipuli missi quidem sunt in omnem locum, & civitatem, quo Christus erat venturus, ad animos ejus adventui preparando, sed neque erant sacerdotali characterè insigniti, neque ipsis erat tributa potestas regendi populos, neque electi ad sacramenta administranda, cum potestas clavium nonnisi in Petrum, & Apostolos à Christo collata fuisset. Itaque procul aberant Discipuli ab iis, quæ proprie Parochum constituunt. Sane ex septuaginta duobus discipulis septem viri electi sunt, quos Apostoli manuum impositione Diaconos ordinant. *Ab. Apostol. cap. 6.* Quomodo igitur fidem à Christo sacerdotes creati esse poterant? S. Epiphanius *Hæres. 20. n. 4. lib. 1. tom. 1. pag. 50. edit. Colonia 1682.* id recussimè animadvertit inquit: "præter hos (Apostolos) 72. alios ad eandem functionem allegat, è quibus septem illi fuerunt, qui ad viduarum obsequium delecti sunt, Stephanus, Philippus &c." qui quidem Philippus ad Christi fidem convertit Samaritanos, diuque post Christi Ascensionem ad cælum Diaconus erat. Dionysius Petavius *de Ecclesiast. hierarch. lib. 3. cap. 16. n. 2.* loquitur de missione, qua septuaginta duo Discipuli à Christo acceperunt, nullam autem in hac missione ordinis, aut jurisdictionis potestatem agnoscit. "Prior ista missio, inquit, nullam aliam quam prædicandæ poenitentia, ac tam doctrinam, quam miraculis preparandi ad Christi fidem populi facultatem illis indidit; non regendi, gubernandive jus ullum, aut potestatem sive ordinis, quam sub coenam ultimam commisit, aut potestatem, sive jurisdictionis, quam post resurrectionem suam reipsa, & ut loquuntur, actu tradidit." Petrus Paludanus *de Caus. immediat. Ecclesiast. potest. latissime ostendit, 72. discipulos aut fuisse Sacerdotes à Christo constitutos, idque ex eo præsertim conficit, quod illi ab Apostolis Diaconi ordinati fuerunt ib. art. 3.* Facile ex his intelligitur, quam leve & infirmum sit fundamentum, quo nititur opinio eorum, qui Presbyteros, ac præsertim Parochos 72. Discipulorum locum tenere existimant; unde repetunt jura Parochorum, quos pene Episcopis pares faciunt. Late hoc argumentum persequitur Coergius peculiari dissertatione, quam descripsit II. tomo operis, quo jura defendit Episcoporum; & vide etiam Bengenium *Essai de la vera idea della S. Sede pag. 7. & seq.* atque Austorem operis, *de l'Autorité des deux püssantes tom. 2. par. 3. cap. 1. par. 3.* Ad hæc autem quæ dixi, adverti diligenter volo ut omnibus pateat, quæ vera sit animi mei sententia de Parochorum origine, & jurisdictione, quam ipsis committi arbitror ab Episcopis, quos Christus Ecclesiæ Rectores constituit. Nam

Scriptores Annalium Ecclesiasticorum Florentiæ, quod superiori loco scripsi, Presbyteros interdum appellari *Sacerdotes secundos*, aut *secundi ordinis*, ut distinguantur ab Episcopis, qui *Summi Sacerdotes*, aut *Sacerdotes primi ordinis* dicuntur exinde conficere se posse censuerunt, me sectari falsam sententiam illerum, qui à Christo repetunt Parochorum jurisdictionem. Ego vero me ab hac sententia quam longissime abesse profiteor, idque satis me significasse arbitror argumentis illis, quæ mox attuli, & scripserim, quos ne præter institutum meum longior essem, indicavi. Presbyteros vocavi *Sacerdotes secundos*, non quod in iis aliquam agnoscerem jurisdictionem ab Episcopo non delegatam, sed tantum ut eos distinguerem ab Episcopis, qui sunt *Sacerdotes Summi*, & quorum est in sua Ecclesia jurisdictio. Atque hoc sensu Patres *Sacerdotes secundos* Presbyteros vocant.

(2) Sane in epistolis Ignatii, ac Cypriani, in Epistola Dionysii Corinthiorum Episcopi ad Socratem P. apud Eusebium *Histor. eccles. lib. 4. cap. 23. pag. 159. edit. Taurin. 1746.* in epistola, quam Cornelius P. ad Fabium Antiochenum dedit apud Constantium *col. 146.* itaque in canonibus Apostolorum tantum maximam urbium Ecclesiæ memorantur. Si quando *Parochiæ* vox occurrit, ea diocesis universa comprehenditur; quoniam antiquius *parochia*, & *bioparochia* eandem significationem habebant. Eusebius *Hist. eccles. lib. 2. cap. 24. pag. 73. ed. Taurin. 1746.*, Alexander *Epist. encycl. apud Socratem histor. eccles. lib. 1. cap. 6. pag. 9. ed. Taurin. 1746.*, Epiphanius *ep. ad Joann. Hierosolym. opp. tom. 2. pag. 313. edit. Colonia 1682.*, Concilium Ancyrantum *can. 18. apud Labbeum conc. tom. 1. col. 1491. edit. Ven.*, & Antiochenum *can. 9. ib. tom. 2. col. 590.*

(3) S. Justinus M. *Apol. 1. n. 67. pag. 83. ed. Maurin. Paris. 1742.*

(4) In hoc tamen Presbyterio suum etiam Diaconi habebant locum, qui ea gerebant, quæ sui ordinis propria erant, ut observat Thomassinus *Vet. & Nov. Eccles. discipl. par. 1. lib. 2. cap. 22. num. 2.*

§. LXXXVIII. Cum aucto Christianorum numero, plures in una Civitate Ecclesiæ condita sunt, ad eas Episcopus diebus dominicis mittebat ex Ecclesia Cathedrali Presbyteros, quorum erat sacra obire munera, & præesse populo, qui ad Ecclesias illas confluebat. Verum hi Presbyteri non erant

perpetui Rectores harum Ecclesiarum, cum Episcopus eos modo uni, modo alteri committeret ex clericis Ecclesie cathedralis, eorumque officium finiretur tempore, quod ab illo constituebatur (1). Itaque una tantum in singulis civitatibus erat Ecclesia, quæ proprie Parochia, uti nunc est, dici posset, nimirum Ecclesia cathedralis; reliquæ minores Ecclesie nulli separatim Presbytero addictæ erant, sed ad eas regendas singulis diebus dominicis clerici de Ecclesia Episcopi mittebantur.

(1) Romæ tamen, & Alexandria minoribus quoque Ecclesiis certi Presbyteri, qui iisdem præessent jam inde ab antiquissimis temporibus affixi erant. Il de Ecclesia Alexandrina testatur disertissime Epiphanius *Hæres. 49. sive 69. Arian. num. 1. opp. tom. 1. pag. 727. edit. Colonia 1682.* Quotquot, inquit, Alexandriae catholice communionis Ecclesie sunt, uni, Archiepiscopo subjectæ, stans cuique præpositus est Presbyter, qui ecclesiastica munera iis administraret, qui circa Ecclesias illas habitant, eorumque conventicula vici, seu laice ab Alexandrinis vulgo nuncupantur. Dionysius Petavius *Animadvers. in d. loc. Epiphani. tom. 2. pag. 276.* non tantum Alexandriae, sed in aliis quoque majoribus urbibus eam consuetudinem viguisse censet, ut plures intra urbem essent Ecclesie, quibus certi Presbyteri affixi erant. Henricus Valesius *Nor. in Sozomen. lib. 1. cap. 15. pag. 31. ed. Taurin. 1747.* à Petavio dissentit, & morem illum addicendi in civitate Presbyteros certæ Ecclesie, quam separatim regeret, proprium, ac peculiarem fuisse putat Ecclesie Alexandriae. Ego vero Petavio non assentior amenti, quod in cunctis majoribus urbibus Presbyteri certæ adscriberentur Ecclesie, quam perpetuo regerent; sed tamen eam, quam supra memoravi, consuetudinem non tantum Alexandriae, sed etiam Romanæ Ecclesie propriam fuisse arbitror. Certe Romanos Presbyteros titulus quos S. Evaristus distribuit, affixos fuisse censo, & Biton Presbyter Romanus, cuius meminit S. Athanasius *Apol. advers. Arian. num. 20. opp. tom. 1. pag. 111. edit. Maurin. Patav. 1777.* addictus firmiter erat Ecclesie, in qua populum colligebat. Locus autem Innocentii I. *Ep. 25. ad Decent. Eugubin. cap. 5. num. 8.* apud Constantium *col. 860.* meo quidem iudicio minime ostendit, ut Valesius patat, quod etate Innocentii Romani Presbyteri sui titulis, sive Ecclesiis affixi non essent. Ait quidem Innocentius,

hos Presbyteros reliquis diebus secum convenire solitos, sed nulla in eo pugna est, quod illi alicui minori præessent Ecclesie, & quod reliquis diebus, excepto die Dominico, cum Pontifice in Ecclesia majori convenire deberent. Hoc certum, quod iisdem Presbyteri die Dominico *propter plebem sibi creditam* suis titulis præesse debebant, quod nulli tantum quadrare videtur posse in eos, qui certam plebem, certamque Ecclesiam perpetuo regendam habent. Quod autem addit Innocentius de fermento à se confecto, quod ad hos Presbyteros mittebatur, id tantum indicat vinculum communionis, qua minores Ecclesie cum majori conjunctæ esse debebant, ut ipse declarat Innocentius inquit, "Ideo fermentum à nobis confectum per acolythos accipiant, ut se à nostra communione, maxime illo die, non judicent separatos."

§. LXXXIX. Constitutæ sunt Parochiæ primum in vicis, & villis, quarum incolæ cum ad civitatem commode ire non possent, eorum gratia ibi conditæ sunt Ecclesie, quibus præpositi Sacerdotes, qui populum illum regerent, muneratque ecclesiastica exercebant (1). Serius in Civitatibus ortæ sunt Parochiæ (2), neque ubique omnes eodem tempore initium habuerunt. Cum enim ea res tota ab Episcoporum arbitrio penderet, alii citius, serius alii Parochos in civitate constituerunt, uti major, minorve numerus Christianorum, eorumque utilitas, atque necessitas postulabat (3).

(1) Parochiæ nomen, quo nunc etiam Civitatis Ecclesie designantur, proprium initio erat ruralium Ecclesiarum. Concilium Chalcedonense *can. 17.* apud I. abbæum *tom. 4. Concil. col. 1687. edit. Venet.* "Quæ sunt, inquit, in unaquaque provincia rurales, les, vicanasque provincias firmas, & inconcussas manere apud eos, qui illas tenent, Episcopos." Vide etiam Socratem *Histor. eccles. lib. 1. cap. 27. pag. 55. edit. Taurin. 1747.* Severum Sulpicium *Dial. 1. n. 8. opp. tom. 1. pag. 69. edit. Verona 1741.*, Innocentium I. *Ep. 25. ad Decent. Eugubin.* apud Constantium *col. 860.*, qui quidem discrete distinguit Ecclesias civitatis ab Ecclesiis ruralibus, sive parochiis, atque ad illas se die Dominico fermentum per acolythos mittere declarat, "quod per parochias, inquit, fieri debere non puto, quia nec longe portanda sunt sacramenta." Paroch
Tom. I. Ec

vocabulum à rusticis à urbanas Ecclesias translatum deinceps est. De origine Paroeciarum disputant Petavius in *Epiphani. hæres. 69. Arian. tom. 2. pag. 276. ed. Colon. 1682.*, Thomassinus *Vet. & nov. Eccles. disciplin. part. 1. lib. 2. cap. 21. et 22.*, & Muratorius *Dissertationi sopra le Antichità Italiane dissert. 74. pag. 324. tom. 3. par. 2. edit. Romæ.*

(2) Ante annum Christi millesimum nullas, ut supra dixi, in Civitate Parochias fuisse, ostendit Marius Lupus de *Parochiis ante annum Christi millesimum.*

(3) Binghamus *Origin. ecclesiast. lib. 9. cap. 8. §. 2. tom. 3. pag. 193. & seq. edit. Halle Magdeburg. 1758.*

§. LXXXX. Præcipua Parochorum munera sunt sacrificium pro populo offerre, divinum verbum nunciare, sacramenta administrare (1). Debet enim unusquisque Parochus, sive dives, sive pauper, pro populo sibi commisso cunctis dominicis, festisque diebus sacrificium offerre. Licet tamen Parochis, qui gravi inopia laborant, cum Episcopi venia festis diebus accipere, quod à pio aliquo homine datum est, & pro eo missam offerre, modo infra hebdomadam pro populo rem divinam conficiant, quam festis diebus conficere debuissent (2).

(1) Conc. Trident. *Sess. 23. cap. 1. de Reform.*

(2) Benedictus XIV. in *Constit. Cum semper 103. t. 1. ejus Bullar. pag. 222. ed. cit.* Vide Ubaldum Giralduum *ad Inst. Canon. Remigii Maschat. Elenc. VI. tom. 1. pag. 461.* Atque hoc quidem onere offerendi pro populo missam dominicis, ac festis de præcepto diebus tenentur generatim omnes, qui curam habent animarum, etiam vicarii amovibiles, ac temporarii, & regulares, uti declaravit Benedictus XIV. *cit. Constit. §. 4.* Num teneatur etiam Episcopus, cui potiori jure, quam Parocho, animarum cura commissa est, disputant Ferrarius *Biblioth. verb. missa art. 3. num. 11.*, & Giralduus *Expos. Jur. Pontif. par. 2. tom. 3. pag. 925.*

§. LXXXXI. Debent etiam Parochi non solum pueros, rudesque homines Christianæ Religionis rudimenta edocere (1), sed etiam cunctis saltem dominicis diebus, & festis solemnibus sermonem ad

populum habere de rebus divinis, eique explicare, quæ ad æternam salutem omnibus sunt necessaria (2). Huc etiam refertur munus nunciandi festos dies, indulgentias, jejunia, & cetera, quæ emergerint, Ecclesiæ præcepta, ne populi ignorantia violentur (3).

(1) Vide Benedictum XIV. *Constit. Etsi minime 42. tom. 1. ejus Bullar. pag. 67. ed. cit.*

(2) Conc. Trident. *Sess. 5. cap. 2. de Reform.* Quæ con-
cilio à Parocho habenda est inter missarum solemnia, recteque ostendit Card. Bona *Rer. liturgic. lib. 2. cap. 7. §. 7. pag. 159. & seq. tom. 3. ed. Taurin. 1753.*, morem hunc semper obtinuisse, ut "proxime post Evangelium sermo, sive homilia, vel tractatus, ad populum haberetur. Vide Constitutionem Apostolici ministerii." 34. Innocentii XIII. *pag. 258. tom. 11. Bullarii editam pro Regnis Hispaniarum, quam postea confirmavit Benedictus XIII. Constit. In supremo militantis 31. pag. 350. eod. loc.*, ubi animarum pastores suas has partes implere jubentur, quamquam exiguum habeant populi numerum, & quamquam per annuos concionatores satis huic rei consultum videatur.

(3) Conc. Trident. post *Sess. 25. de Reform. in decreto de Delectu ciborum, jejuniis, & diebus festis.*

§. LXXXXII. Denique eorum etiam est administratio sacramentorum. Quare Lateranense Concilium (1) non modo sancivit, ut Christiani omnes in Paschate à proprio Parocho Pœnitentiæ, & Eucharistiæ sacramenta suscipiant, sed etiam Tridentinum (2) monuit, ab eo solo, exceptis confirmatione, & ordine, generatim licite suscipi sacramenta. Sed nunc cum privilegia Regularium, & frequentes Episcoporum concessioniones quam plures extra ordinem sacramentorum ministris induxerint, ab iis etiam, modo se contineant intra fines concessionis, ea probe suscipiuntur, & jus Parochorum redactum est ad Paschalem communionem, ad viaticum, ad extremam unctionem.

(1) *Conc. Trident. cap. 12. de Peniten. & remiss.*

§. LXXXXIII. Ceteri Clerici generatim satisfacere debent oneri, quod conjunctum est beneficio, quo fruuntur. Quidam eorum præpositi sunt sacellis, hospitalibus, aliisque locis, & hi curam gerunt præfecturæ, quam exercent, suisque fruuntur juribus ac privilegiis, & Capellani, Rectores, Governatores appellantur. Quidam autem nullum habent onus, præter quotidianam recitationem divinarum precum, quas *officii* nomine comprehendimus, & hi simplex beneficium habere dicuntur.

TITULUS IV.

QUIBUS MODIS POTESTAS ORDINIS ACQUIRATUR.

I. Ordinis potestas consecratione, vel ordinatione acquiritur.

§. I.

Omnes clericorum gradus, & officia, atque universam singulorum potestatem sumus persequuti; proximum est ut videamus, quemadmodum ipsi hanc potestatem consequantur. Initium capiemus à potestate ordinis, quam clerici acquirunt vel consecratione, vel ordinatione. Consecratio ad Episcopos, ordinatio ad sacerdotes, ceterosque clericos pertinet.

SECTIO I.

De Consecratione Episcoporum.

- II. Ritus in Episcopi consecratione observandi.
 III. Quis Episcopum consecrat?
 IV. Quando facienda sit consecratio, ejusque vis.

Episcoporum consecratio manibus impositis, & Divino invocato Spiritu maxime perficitur; quamquam & alii ab Ecclesia ritus, ac caeremoniæ adhibeantur (1). Nam recitatis initio litteris Cancellariæ Apostolicæ de collato Episcopatu consecrandus, præstare debet Romano Pontifici juramentum obedientiæ, & fidelitatis conceptum verbis S. Gregorii VII (2); deinde examen conficitur, super electi humeros, atque cervicem imponuntur codices Evangeliorum, recitantur preces, funditur benedictio, caput, & manus sacro chrismate unguuntur (3), tum benedicuntur (nisi hæc omnia primum benedicta fuerint) baculus pastoralis (4), annulus (5), mitra (6), chirothecæ (7). Accipit etiam Episcopus, antequam consecretur, crucem, quam antepectus gestat (8).

(1) Vide Pontificale Romanum tit. 13. de *Consecratione electi in Episcopum* pag. 169. tom. 1. ed. Catalani Romæ 1738. ubi cuncta hæc, quæ recentemur, ordine referuntur, ritusque omnes describuntur consecrationis; & vide etiam canone Concilii Carthagenensis IV. apud Gratianum *can. 7. dist. 23.*, ex quo hodierna consecrationis forma profluxit.

(2) Forma hæc jaramenti habetur in *Cap. 4. de Jurejur.*, eaque comprehenditur septem articulis, quibus nunc duo alii adduntur. De hujus sacramenti antiquitate, & æquitate videndas Zaccaria *Dissert. de Reb. ad histor. atque antiq. Eccles. part. dissert. 13. tom. 2. pag. 264. & seq.*

(3) Sacra unctio neque in Episcoporum consecratione, neque in Presbyterorum ordinatione nunc à Græcis adhibetur, licet olim adhibita fuisse videatur. Confer Meardum in *lib. Sacramentor. S. Gregorii* ms. 777. & 784. col. 516. & 526. tom. 3. opp. *S. Gregorii ed. Maurin. Paris. 1705.*, Hallier de *Sacr. elect. part. 2. sect. 8. cap. 10. art. 1. & seq.*, Catalanum in *Pontific. Romani tom. 1. tit. 12 §. 1. pag. 222. & tit. 13. §. 22. pag. 202.* Est tamen Decretalis Innocentii III. in *cap. unie. de Sacr. unct.*, qua etiam Græci unctionem hanc adhibere jubentur; sed vide hujus Decretalis explanationem apud Gonzalez, & vide Giraldum *Exposit. jur. Pontific. par. 1. sect. III. tom. 1. pag. 72.*